

Lymfoedeem en behandeling

informatie voor patiënten

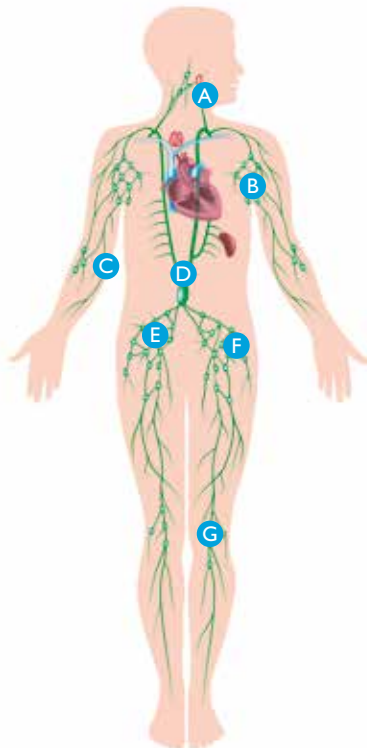
INLEIDING	3
HET LYMFESTELSEL	4
WAT IS LYMFOEDEEM?	5
HOE STELT MEN DE DIAGNOSE?	6
HOE BEHANDELT MEN LYMFOEDEEM	7
Conservatieve behandeling van lymfoedeem	
Chirurgische behandeling van lymfoedeem	
HET LYMFOVENEUS CENTRUM	10
Wat?	
Specialisten	
Voor wie?	
Waar?	
Wanneer?	
Afspraak maken?	

Deze brochure geeft u algemene informatie over lymfoedeem en de behandeling ervan. Voor een persoonlijk advies, kunt u best een afspraak maken in het lymfoveneus centrum.

HET LYMFESTESEL

Het lymfestelsel is opgebouwd uit lymfevaten en lymfeklieren, ook wel knopen genoemd. Door het lymfestelsel stroomt lymfe, een heldere vloeistof die onder meer immuuncellen, afvalstoffen en een hoge concentratie eiwitten bevat.

De lymfeklieren zijn de zuiveringsstations van het lymfestelsel. Ze halen afvalstoffen uit de lymfe en maken ziekteverwekkers zoals bacteriën en virussen onschadelijk. Ze hebben een belangrijke functie bij de afweer tegen infecties.

Lymfeklierpakketten:

- A. In de hals
- B. In de oksels
- C. Ter hoogte van de ellebogen
- D. In de buikholte
- E. In de bekkenstreek
- F. In de liezen
- G. In de knieholte

WAT IS LYMFOEDEEM?

Lymfoedeem is een opstapeling van lymfevocht waardoor zwelling kan ontstaan.

Lymfoedeem wordt veroorzaakt door een **daling van de transportcapaciteit** van het lymfestelsel al dan niet in combinatie met de **toename van de belasting** op het lymfestelsel. Afhankelijk van welke lymfeklieren en lymfevaten minder goed werken of afwezig zijn, kan men ter hoogte van verschillende regio's lymfoedeem ontwikkelen.

Afwezigheid van lymfeklieren en lymfevaten ter hoogte van de oksel bijvoorbeeld, kan lymfoedeem veroorzaken ter hoogte van de arm, hand of romp. Afwezigheid van lymfeklieren en lymfevaten ter hoogte van het bekken, kan lymfoedeem veroorzaken ter hoogte van een of beide onderste ledematen of de buik.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen primair of secundair lymfoedeem.

Primair lymfoedeem is een aangeboren verstoring van het lymfestelsel. **Secundair lymfoedeem** is een verworven verstoring van het lymfestelsel door bijvoorbeeld chirurgie of radiotherapie ter behandeling van kanker, door een trauma, door een infectie, ...

De eerste **symptomen** van lymfoedeem zijn:

- X zwaartegevoel
- X gezwollen gevoel
- X spannen van de huid
- X spannen van kledij of zichtbare print van kledij in de huid

We onderscheiden pitting en non-pitting lymfoedeem. Pitting lymfoedeem is oedeem waarin een putje met de duim geduwd kan worden. Bij non-pitting lymfoedeem kan dit niet.

Patiënten met lymfoedeem moeten onmiddellijk hun behandelende arts raadplegen, want de behandeling van lymfoedeem in een vroeg stadium heeft beter resultaat dan de behandeling van lymfoedeem in een later stadium.

HOE STELT MEN DE DIAGNOSE?

Volgende onderzoeken kunnen uitgevoerd worden om de diagnose van lymfoedeem te stellen.

- X Klinisch onderzoek via gesprek, inspectie (bekijken), palpatie (voelen) en functieonderzoek (het functioneren onderzoeken)
- X Volumemeting van het lidmaat
- X Beeldvorming: MRI (scan met behulp van Magnetische Resonantie), CT (scan met röntgenstralen), echografie of Bioimpedantie Spectroscopie (onderzoek met elektrodes op de huid waardoor niet-voelbare stroom gestuurd wordt) om de aanwezigheid van vocht dat zich buiten de cellen in het weefsel bevindt op te sporen
- X Lymfoscintigrafie om de werking van het oppervlakkige en diepe lymfestelsel te onderzoeken. Hierbij wordt een radioactieve stof onderhuids ingespoten en met een camera wordt het lymfestelsel in beeld gebracht.
- X Lymfocintigrafie om de werking van het oppervlakkige lymfestelsel te onderzoeken. Hierbij wordt een fluorescente stof onderhuids ingespoten en met een camera wordt het lymfestelsel in beeld gebracht. Het voordeel is dat de architectuur van het oppervlakkig lymfestelsel duidelijk in beeld gebracht kan worden, waardoor advies kan gegeven worden voor de optimalisatie van de behandeling van het lymfoedeem.

HOE BEHANDELT MEN LYMFOEDEEM?

Het lymfoedeem kan conservatief behandeld worden of chirurgisch. De conservatieve behandeling is geschikt voor pitting of non-pitting lymfoedeem. De chirurgische behandeling is enkel geschikt voor non-pitting lymfoedeem.

CONSERVATIEVE BEHANDELING VAN LYMFOEDEEM

Pitting lymfoedeem wordt effectief behandeld via ‘decongestieve (of ontstoppende) lymfatische therapie’. Deze behandeling bestaat uit twee fasen en elke fase bestaat uit verschillende onderdelen.

De eerste fase, ook de **intensieve fase** genoemd, duurt ongeveer 4 weken en heeft tot doel het oedeem zoveel mogelijk te verminderen. In deze fase worden de volgende behandelingen toegepast:

- huidverzorging
- manuele lymfedrainage
- windeling
- oefeningen

De tweede fase van de decongestieve lymfatische therapie is de **onderhoudsfase** en start onmiddellijk na de intensieve fase. Deze heeft tot doel de bekomen oedeemvermindering zoveel mogelijk te behouden. In deze fase worden de volgende behandelingen toegepast:

- huidverzorging
- manuele lymfedrainage
- het dragen van een therapeutische kous
- oefeningen

Daarnaast kan lymfoedeem behandeld worden met pneumatische compressietherapie (‘pressotherapie’) waarbij een mouw rond het lidmaat wordt opgeblazen, en lymfetaping.

De conservatieve behandeling van **non-pitting lymfoedeem** is identiek aan de onderhoudsbehandeling van pitting lymfoedeem. Bij deze patiënten is intensieve behandeling met het windelen niet nodig.

manuele lymfedrainage

windeling

therapeutische kous

CHIRURGISCHE BEHANDELING VAN LYMFOEDEEM

Non-pitting lymfoedeem kan eventueel chirurgisch behandeld worden. Via liposuctie wordt het onderhuids vet en lymfevocht weggezogen, waardoor het lidmaat weer een normale vorm aanneemt. Het lymfetransport kan eventueel verbeterd worden door een verbinding tussen lymfevat en bloedvat te plaatsen (lymfoveneuze shunt) of door een lymfetransplantatie (verplaatsen van een lymfeklierpakket naar regio met beperkt lymfetransport). Na deze ingrepen blijft behandeling van het lymfoedeem met lymfedrainage, huidzorg, therapeutische kous (eventueel zwachtelen) en oefeningen noodzakelijk om herval te voorkomen.

HET LYMFOVENEUS CENTRUM

WAT?

In het lymfoveneus centrum kunt u:

- X informatie krijgen over lymfoedeem, de behandeling ervan en zelfredzaamheid
- X uw lymfoedeem laten evalueren en opvolgen. Dit gebeurt in samenwerking met de dienst vaatheelkunde (vaatcentrum) van UZ Leuven
- X uw lymfetransport laten evalueren (= lymfodiscretografie) en aansluitend advies krijgen over de aanpassing van uw behandeling
- X advies krijgen over het behandelen van lymfoedeem
- X compressiekousen en ander compressiemateriaal laten opmeten
- X uw lymfoedeem intensief laten behandelen via de decongestieve lymfatische therapie (conservatief) of indien geïndiceerd via liposuctie (chirurgisch)

Volgende informatiesessies worden twee maal per jaar georganiseerd:

- klinische evaluatie en conservatieve behandeling van lymfoedeem
- kousen en andere compressiematerialen
- evaluatie via medische beeldvorming en chirurgische behandeling van lymfoedeem
- zelfredzaamheid bij lymfoedeem
- de ervaring van een patiënt met lymfoedeem

SPECIALISTEN

dr. Sarah Thomis (vaatchirurg)
Nele Devoogdt (kinesist)

VOOR WIE?

Patiënten met aangeboren (primair) of verworven (secundair) lymfoedeem van bovenste of onderste ledematen, van de romp of het gelaat.

WAAR?

Het vaatcentrum bevindt zich in UZ Leuven campus Gasthuisberg, oranje 0.

In het vaatcentrum wordt:

- ✓ de diagnose gesteld van lymfoedeem
- ✓ het lymfoedeem geëvalueerd
- ✓ advies gegeven over de conservatieve en chirurgische behandeling van lymfoedeem
- ✓ lymfoduitschakeling uitgevoerd

De dienst fysische geneeskunde en revalidatie bevindt zich in UZ Leuven campus Gasthuisberg, bruin -1.

Hier wordt:

- ✓ de conservatieve behandeling van het lymfoedeem op punt gezet en indien nodig het lymfoedeem behandeld
- ✓ het lymfoedeem verder opgevolgd
- ✓ het compressiemateriaal (onder andere de therapeutische kous) opgemeten

WANNEER?

Vaatcentrum:

- **multidisciplinair consult lymfoedeem/ lipoedeem (1x per week):**
vrijdag 13.30 - 16 uur
- **lymfofluoroscopie (1x per week):**
maandag afwisselend 8.30 - 11.30 uur
of 13.30 - 16.30 uur

Dienst fysische geneeskunde en revalidatie:

- **kinesithérapie:**
maandag 8 - 12 uur
dinsdag 8 - 13.30 uur
woensdag 8 - 12 uur
donderdag 8 - 13.30 uur
vrijdag 8 - 13 uur
- **bandagist:**
donderdag 8.30 - 12.30 uur

AFSPRAAK MAKEN?

- X U kunt telefonisch een afspraak maken voor een consultatie in het vaatcentrum via tel. 016 34 68 50.
- X U kunt ook per mail uw vragen stellen via lymfoedeem@uzleuven.be

© augustus 2018 UZ Leuven

Overname van deze tekst en illustraties is enkel mogelijk na toestemming van de dienst communicatie UZ Leuven.

Ontwerp en realisatie

Deze tekst werd opgesteld door de dienst fysieke geneeskunde en revalidatie in samenwerking met de dienst communicatie.

U vindt deze brochure ook op www.uzleuven.be/brochure/700589.

Opmerkingen of suggesties bij deze brochure kunt u bezorgen via communicatie@uzleuven.be.

Verantwoordelijke uitgever
UZ Leuven
Herestraat 49
3000 Leuven
tel. 016 33 22 11
www.uzleuven.be

 mynexuzhealth

Raadpleeg uw
medisch dossier via
www.mynexuzhealth.be of

